

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

Maks 5000 tegn inkludert mellomrom.
Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

Innlegg: 3000 tegn inkludert mellomrom.
Replik/kortinnlegg: 1000 – 2000 tegn.

E-post: debatt@klassekampen.no
Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg.

Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør

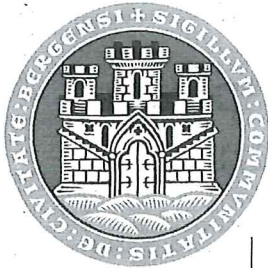

Carline Tromp
carline@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Hedda Lingaas Fossum
heddaf@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsenderens e-postadresse blir trykt med mindre innsenderen reserverer seg mot dette.

Rette baker for smed

FORVALTNING
Anton Hellesøy

Det nyeste påfunnet innen moderne offentlig forvaltning er at en kommune, etat eller offentlig foretak får bot for forsømmelser av et eller annet slag. Sist Bergen kommune, som er ilagt et såkalt overtredelsesgebyr på 1,6 millioner for brudd på personopplysningsikkerheten.

Det er sikkert et saklig grunnlag for boten. Det har åpenbart skjedd alvorlige feil. Det som er verre å forstå, er hva man tror man oppnår med å ilegge kommunen bot for overtredelsen. Det er jo kommunens innbyggere som tar belastningen. Når kommunen får mindre å rutte med fører det vel til reduserte kommunale ytelser?

Hva så med de ansvarlige for overtredelsen? De sier selv de tar boten som et «signal» om at de må forbedre seg, men ellers ser det ikke ut til at det får noen konsekvenser for dem. Kanskje vi heller skulle innføre en ordning for kommunens ledelse hvor de blir prikkbelastet etter hvor ansvarlige de er for slike overtredelser og hvor alvorlige de er. Og så kunne prikkbelastningen bli et tema ved neste lønnsoppgjør.

En slik ordning tror jeg ville gitt et mye tydeligere signal og hatt en atskillig sterkere forbedringseffekt på ledelsen i kommuner enn å belaste kommunens innbyggere.

Anton Hellesøy,
sosialøkonom
anton@fusi.no

Utenlandskabler vil gi høyere strømpris, som åpner for mer

En skadelig kraftpakke

KRONIKK

Anders Skonhoft

Dramatiske forandringer er på gang i norsk elektrisitetsproduksjon. To store utenlandskabler, North Sea Link (NSL) til Storbritannia og DCNG til Tyskland, har fått konsesjon og er under planlegging og bygging. En tredje kabel, NorthConnect, også til Storbritannia, har ennå ikke fått konsesjon. Når North Sea Link og DCNG kommer i drift vil strømutvekslingen mellom Norge og utlandet komme opp i en kapasitet på 78 TWh i året. Til sammenlikning er den årlige norske elektrisitetsproduksjonen omkring 140 TWh per år.

I tillegg til denne kabelutbyggingen, men ikke uavhengig av den, forgår det en storstilt utbygging og planlagt utbygging av norsk vindkraft. Ved utgangen av 2018 er om lag fire TWh årlig produksjon satt i drift, mens en produksjon svarende til 22 TWh er enten under utbygging eller fått konsesjon av NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat). NVE har videre antydning en ramme for videre utbygging på kanskje 30 TWh.

Med i bildet hører også diskusjonen omkring EUs energibyrå (Acer). Acer har tre hovedoppgaver, herunder å tilrettelegge for utbygging av nytt strøm- og gassnett, inkludert mellomlandsforbindelser (utenlandskabler). Stortinget vedtok norsk tilslutning til Acer i mars i år. Statnett har hovedansvar for utenlandskablene og hoved-

strømnettet i Norge. I konsesjonssøknaden for NSL og DCNG har Statnett gjort en samfunnsøkonomisk vurdering av kostnader og nytte. Analysen er svært mangelfull, og vanskelig å vurdere fordi mye av underlagsmaterialet mangler. Det samme gjelder flere innenlandske konsesjonssøknader om linjeutbygging som Statnett har gjennomført, eller som planlegges gjennomført. Dette er tatt opp og påpekt av Riksrevisjonen.

Et viktig spørsmål er hva som skjer med priser og kostnader for kraften i Norge som følge av flere kabler og mer integrering med andre markeder i Europa. Elektrisitetsprisen i både Storbritannia og Tyskland er vesentlig høyere enn i Norge. Mer integrering betyr at en del av dette høyere prisnivået overføres til Norge. Det gir økt inntekt og mer profit for kraftprodusentene ved salg innenlands, mens norske forbrukere (husholdninger og bedrifter) får økte kostnader og et pengemessige nyttetap. I tillegg vil de norske kraftprodusentene også tjene på økt pris ved salg utenlands.

Men i oppstillingen i konsesjonssøknaden til Statnett er denne summen av gevinst og tap stilt opp som en nettoeffekt. Det synliggjøres derfor ikke ekstraintekten og ekstraprofiten til kraftprodusentene og ekstra-

utgiftene og nyttetapet til forbrukerne som følger den innenlandske prisøkningen ved kabelutvekslingene til England og Tyskland.

La oss gi en røff illustrasjon av de innenlandske effektene. Vi antar at de to kablene NSL til Storbritannia og DCNG til Tyskland genererer en innenlandsk prisøkning på tre øre/kWh. Dette er omtrent den prisøkningen Statnett opererer med i sine beregninger. Ved et årlig innenlandsk forbruk på 130 TWh (130 milliarder kWh) svarer en prisøkning på tre øre/kWh til noe under fire milliarder kroner i økt årlig kostnad for forbrukerne, og en tilsvarende årlig økt innenlandsk inntekt for produsentene.

”
En del av det høyere prisnivået overføres til Norge.

Det samfunnsøkonomiske regnskapet til Statnett for de nye utenlandskablene er derfor ufullstendig, delvis feilaktig og misvisende. Det å summere innenlandsk produsentoverskudd og konsumentunderskudd er lite meningsfylt, og sammenstillingen skjuler effekten av innenlandsk prisøkning for forbrukerne. Det skjuler også at NSL og DCNG-prosjektene, og strømutveksling med utlandet generelt, har sterke elementer av fordelingskamp mellom kraftprodusentene på den ene siden og forbrukerne på den andre

siden. Kraftprodusentene ivrer for North Sea Link og kabelforbindelser generelt fordi det gir eksportmuligheter til markeder med høyere strømpris enn i Norge, og importerer noe av den høyere prisen til det norske markedet.

I Statnett sin konsesjonssøknad hevdes det også at både NSL og DCNG kan bidra til å legge til rette for innføring av mer fornybar kraft i Norge for derigjennom å bidra til mer miljøvennlig. Statnett hevder også at flere forbindelser fra Norge vil bidra til at Tyskland og Storbritannia kan fortsette sin storstilte utbygging av vind- og solkraft, og kan gjennomføre de politiske planene om utfasing av fossil energiproduksjon.

Den første påstanden her er ideen om Norge som 'Europas grønne batteri'. Men noe stort batteri kan ikke dette være. Mens Norges årlige

OVERHØRT

Bruk faktisk.no som du bruker dopapir: daglig!

Sigrud Bonde Tusvik i Dagsavisen

For hvert dickpic som blir sendt, dør en engel i himmelen.

Sigrud Bonde Tusvik

Julen varer evig for alle som ønsker å tilhøre Kristus.

Heidi Terese Vangen i Vårt Land

Fremskrittspartiets bankeånd Sylvi Listhaug har i mange år ropt u-hu og stormst rundt i regjeringsapparatet.

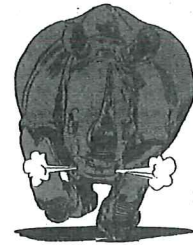
Hands Bårdsgård i Nationen

Jeg kjøper ikke premisset om at Oslo er en delt by.

Saida Begum i Minerva

Skal livet ditt, når du blir 50 år, eller kanskje til og med 80, være til å holde ut, må motorveiene allerede i dag stå forlatt, supermarkedene være tomme for kjøtt og importert frukt, mens inngangene til kullgruver verden over mures igjen.

Carsten Jensen i Dagbladet til sitt ufødte barnebarn

MER DEBATT NESTE SIDE >>

ndkraft. Det skader både miljø og økonomi.

kraftproduksjon som nevnt ligger på om lag 140 TWh og en (netto) eksport på kanskje ti TWh, er EUs årlige elektrisitetsforbruk omkring 3500 TWh. Effektforskjellene gir noe av det samme bildet. For mens effekten av hele den norske utenlandsforbindelsen når NSL og DCNG er ferdig

utbygd ligger på

9000 MW, har

EUs strømfor-

syning i dag

en effekt

på

bortimot

250.000

MW.

Påstanden om klima-

effekten, som stadig

gjentas, er også feil. Det

er nemlig ikke slik at mer norsk

produksjon av fornybar energi

bidrar til mindre

produksjon av ikke-fornybar

energi i Europa for øvrig.

Energiproduksjonen i Norge

og EU er regulert via kvote-

systemet EU-ETS. Det er det

tillatte antall kvoter og

kvotetilbudet av CO₂ som

bestemmer klimagassut-

slippene i dette syste-

met. Klimagassut-

slippene reduseres

kun ved færre

utslippstillatel-

telser, og ikke mer

tilgang

på

fornybar

energi

fra

Norge. Det er

derimot

riktig som

Statnett hevder, at

det høyere innenland-

ske prisenivået som følger

kabler kan bety at

tidligere bedriftsøkonomisk

ulønnsomme vindkraftprosjekter

blir lønnsomme.

NVE har varslet en samlet plan for vindkraft som skal ferdigstilles april 2019. Her vil det som nevnt kanskje bli åpnet for ny utbygging svarende til en årlig produksjon på 30 TWh. Hvis dette skjer, vil norsk vindkraftproduksjon etter hvert legge beslag på et areal tilsvarende hele Vestfold fylke. Dette blir industriområder med tusenvis av turbiner og flere tusen kilometer med veier. Turbinene vil etter hvert få en høyde på 250 meter, og vil synes langt, langt utenfor de konsesjonsbelagte områdene.

Det økonomiske problemet her er at miljøkostnader og kostnadene ved ødelagt natur som følger vindkraftutbygging ikke belastes utbygger og inngår dermed ikke inn i den samfunnsøkonomiske prosjektanalysen. I Naturmangfoldlovens § 11 heter det at "Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre og begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter". Men natur, villmark og biodiversitet tillegges ingen verdi av konsesjonsmyndigheten NVE.

I konsesjonssøknaden fra Statnett om utenlandskablene er de indirekte effektene i det norske kraftmarkedet avgrenset til den ovenfor omtalte nettoeffekt for kraftprodusentene og forbrukerne (bedrifter og husholdninger). Men økt kraftutveksling med utlandet og høyere innenlandske strømpriser kan gi betydelige realøkonomiske effekter utover dette. Beregningen ovenfor antyder årlige merkostnader på flere milliarder for strømkundene. Høyere kraftpriser svekker norsk næringslivs konkurransekraft generelt, men særlig viktig kan høyere priser bli for den energiintensive (kraftkrevende) industrien. Kraftprodusentene og deres interesseorganisasjon Norsk Energi ivrer for endra flere kabler, og hvis NorthConnect får konsesjon kan problemene ytterligere forsterkes.

Anders Skonhoft,
professor i samfunnsøkonomi NTNU
anders.skonhoft@ntnu.no

STRANDET: Tusenvis av afrikanere sitter fast i Marokko under ulevelige forhold, grunnet Europas migrasjonspolitikk.

FOTO: FADEL SENNA/AFP, SCANPIX

Migrantenes evige runddans

MIGRASJON

Karim Essahli

Maria Wasviks oppsummering av FNs migrasjonsplattform og Marrakech-avtalens svakheter i Klassekampen 19. desember, samt hennes kritikk av Frp og høyresidas hysteriske reaksjoner, er på sin plass. De sistnevnte burde heller applaudert avtalen – Wasvik redegjør behørig om hvorfor.

I forlengelsen av dette har jeg noen kommentarer. Mitt anliggende er følgende: Migrasjonspolitikken i Europa er en fiasko, og det er all grunn til å revidere den. Innstramningene dreper tusenvis hvert år, oppfordrer til illegal migrasjon, og kaster migrantene rett i fanget på kyniske, systemskapte menneskehandlere.

Videre er det slik at årsakene til migrasjon er uløselig knyttet til den skeive utviklingen i verdensøkonomien. Den er et strukturelt produkt av – og redskap for – pengemaktens hegemoni, utnyttning, og fremmedgjøring av arbeidere og fattige, både på nasjonal- og individnivå. I tillegg til dette er migrasjon en naturrett. En migrasjonspolitikk som ikke tar hensyn til disse aspektene, er dømt til å mislykkes. Når anti-

migrasjonstiltak også stadig militariseres, som vi ser tendenser til i dag, vil det bidra til større katastrofer snarere enn løsninger.

Verstlandet for migrasjonsplattformens konferanse, Marokko, er et praktisk eksempel på politisk migrasjonsfiasko. Det er her de illegale migrantenes ferd over Middelhavet startet på åttitallet, kort tid etter innstramningene i asyl-, migrasjons- og visumregler. Og det er her afrikanere i dag blir strandet i hopetall uten å komme seg videre på reisen, under katastrofalt

mangelfulle forhold. EUs pengestøtte til landet går utelukkende til sikkerhet- og overvåkingsutstyr for å hindre migranter i å nå Europa, og mens FN-diskusjonene pågikk i Marrakech bevilget EU ytterligere 146 millioner euro til migrasjonshemmende tiltak i Marokko – med fatale konsekvenser for dem som er strandet.

Et ødelagt Libya, landet som tidligere huset millioner av fremmedarbeidere, ble på et tidspunkt brått forvandlet til en ny rute for illegal migrasjon. Men etter press fra blant andre Italia om å stenge denne ruta, er migrantenes blikk vendt tilbake mot Marokko. Runddansens fortsetter.

Karim Essahli,
Trondheim
karimessahli@hotmail.com